

WET BETREFFENDE DE BESCHERMING EN HET WELZIJN DER DIEREN 14.08.1986 (B.S. 31.01.1987)

HOOFDSTUK I - Doel - Begripsbepalingen

Art. 1. Niemand mag wetens handelingen plegen die niet door deze wet zijn voorzien en die tot doel hebben dat een dier nutteloos omkomt of nutteloos een verminking, een letsel of pijn ondergaat.

Art. 2. (opgeheven) <W 04.05.1995>

Art. 3. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

1. (Hondenkwekerij: instelling waarin teven voor de kweek worden gehouden, waar jaarlijks ten minste drie nesten geboren worden en waar alleen in deze instelling gekweekte honden worden verhandeld;) <W 04.05.1995>
2. (Kattenkwekerij: instelling waarin kattinnen voor de kweek worden gehouden, waar jaarlijks ten minste drie nesten geboren worden waar allen in deze instelling gekweekte katten worden verhandeld;) <W 04.05.1995>
3. Dierenasiel: al dan niet openbare instelling die beschikt over de gepaste inrichting om onderdak en nodige zorgen te verschaffen aan verloren, (achtergelaten, verwaarloosde, in beslag genomen of verbeurdverklaarde dieren); <W 04.05.1995>
4. Dierenpensioen: instelling waar gedurende beperkte tijd en tegen vergoeding, onderdak en nodige zorgen aan door hun eigenaar toevertrouwde dieren worden verleend;
5. Handelszaak voor dieren: instelling, met uitzondering van het landbouwbedrijf, al dan niet toegankelijk voor het publiek, waar dieren worden gehouden met het doel ze te verhandelen;
6. Markt: officieel erkende plaats waar verzamelingen van dieren worden gehouden met het doel die te verhandelen;
7. Tentoonstelling: verzameling van dieren gehouden met het doel de eigenschappen der dieren te laten beoordelen en vergelijken of ze ten educatieve titel voor te stellen en waarvan het hoofddoel niet van handelsaard is;
8. Verhandelen: in de handel brengen, ten verkoop aanbieden, in bezit houden, verwerven en tentoonstellen; ruilen, verkopen; ten kosteloze of bezwarende titel afstaan;
9. (Dierentuin: elke voor het publiek toegankelijke inrichting waar levende dieren worden gehouden om te worden tentoongesteld, met inbegrip van dierenparken, safariparken, dolfinaria, aquaria en gespecialiseerde verzamelingen, evenwel met uitzondering van circussen, rondreizende tentoonstellingen en handelszaken voor dieren;) <W 04.05.1995>
10. (opgeheven) <W 04.05.1995>
11. (opgeheven) <W 04.05.1995>
12. (opgeheven) <W 04.05.1995>
13. Doden: elke handeling waarbij opzettelijk een einde wordt gemaakt aan het leven van een dier;
14. Slachten: het doden van een landbouwhuisdier met het oog op het verbruik;
15. (Proefdier: ieder levend gewerveld dier, met inbegrip van vrij levende en/of zich voortplantende larvale vormen, met uitsluiting van andere foetale of embryonale vormen, dat wordt gebruikt in proeven, of voor proefdoeleinden is bestemd.
- 15.2. Dierproef: ieder gebruik van een dier voor experimentele en andere wetenschappelijke doeleinden waardoor pijn, lijden, ongemak of blijvend letsel aan het dier kan worden berokkend, met inbegrip van iedere behandeling waarvan het doel of het mogelijke gevolg de geboorte van het dier in een dergelijke toestand is, maar met uitzondering van de minst pijnlijke, in de moderne praktijk aanvaarde methoden voor het doden of merken van een dier (de zogenoemde "humane methoden").
Een proef begint bij de eerste voorbereiding van een dier voor het gebruik en eindigt wanneer geen verdere waarnemingen voor die proef worden gedaan. De uitschakeling van pijn, lijden, ongemak of blijvend letsel door de efficiënte toepassing van algehele of plaatselijke verdoving, of van een andere methode heeft niet tot gevolg dat het gebruik van een dier in dat geval buiten deze omschrijving valt.
Niet-experimentele behandelingen in de landbouwkundige bedrijfsvoering en in de uitoefening van de diergeneeskundige praktijk vallen niet onder deze bepaling.) <W 04.05.1995>
16. Laboratorium: instelling of plaats waar dierproeven worden verricht;
17. Laboratoriumdirecteur: ieder persoon die een laboratorium leidt;
18. Proefleider: ieder persoon die de leiding heeft over een dierproef.

HOOFDSTUK II - Houden van dieren

Art. 3bis. <ingevoegd bij W 04.05.1995> § 1. Het is verboden dieren te houden die niet behoren tot de soorten of categorieën vermeld op een door de Koning vastgestelde lijst. Deze lijst doet geen afbreuk aan de wetgeving betreffende de bescherming van bedreigde diersoorten.

§ 2. In afwijking van § 1 mogen dieren van andere soorten of categorieën dan die aangewezen door de Koning worden gehouden:

1° in dierentuinen;

- 2° door laboratoria;
  - 3° a) door particulieren, op voorwaarde dat zij bewijzen kunnen voorleggen dat de dieren werden gehouden voor de inwerkingtreding van het in dit artikel bedoelde besluit. Dit bewijs moet niet worden voorgelegd voor de nakomelingen van deze dieren, op voorwaarde dat ze zich bij de eerste eigenaar bevinden;
  - b) door particulieren erkend door de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort, op advies van het in artikel 5, § 2, tweede lid, bedoelde comité van deskundigen.
- De Koning bepaalt de procedure voor de toepassing van het bepaalde in a) en b). Hij kan bovendien bijzondere voorwaarden vaststellen voor het houden en het identificeren van de bedoelde dieren;
- 4° door dierenartsen, voor zover het dieren van derden betreft die tijdelijk gehouden worden voor diergeneeskundige verzorging;
  - 5° door dierenasielen, voor zover het een tijdelijk verblijf betreft van dieren die in beslag zijn genomen, waarvan afstand werd gedaan of die aangetroffen werden zonder dat vastgesteld kon worden wie de houder ervan is;
  - 6° door handelszaken voor dieren, voor zover zij de dieren gedurende korte tijd houden en voor zover vooraf een schriftelijke overeenkomst met natuurlijke personen of rechtspersonen bedoeld in de punten 1°, 2°, 3° b) en 7°, werd gesloten;
  - 7° in circussen of in rondreizende tentoonstellingen.

§ 3. Onverminderd de afwijkingen voorzien in § 2, kan de Koning het houden van door hem aangewezen dieren van andere soorten of categorieën verbieden aan sommige van de in § 2 opgesomde natuurlijke personen of rechtspersonen.

Art. 4. § 1. Ieder persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, moet de nodige maatregelen nemen om het dier een in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologische en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen.

§ 2. Niemand mag de bewegingsvrijheid van het dier dat hij houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, zodanig beperken dat het aan vermijdbare pijnen, lijden of letsels is blootgesteld.

Wanneer een dier gewoonlijk of voortdurend wordt vastgemaakt of opgesloten, moet het voldoende ruimte en bewegingsvrijheid krijgen, in overeenstemming met zijn fysiologische en ethologische behoeften.

§ 3. De verlichting, de temperatuur, de vochtigheidsgraad, de verluchting, de luchtcirculatie en de overige milieuvoorwaarden van het verblijf der dieren moeten overeenstemmen met de fysiologische en ethologische behoeften van de soort.

§ 4. Ter uitvoering van §§ 2 en 3, en onverminderd de bepalingen van hoofdstuk VIII kan de Koning voor de verschillende soorten en categorieën van dieren nadere regelen stellen.

§ 5. De in artikel 33 bedoelde overheidspersonen zijn gemachtigd de nodige maatregelen te treffen of op te leggen om de verplichtingen voortvloeiend uit de § § 1, 2, 3 en 4 onverwijld te doen naleven.

Art. 5. § 1. (Onverminderd de wetgeving op de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven is voor de uitbating van hondenkwekerijen, kattenkwekerijen, dierenasielen, dierenpensions, handelszaken voor dieren, markten en dierentuinen een erkenning vereist van de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort ofwel van de overheden die de Koning aanwijst) <W 04.05.1995>

§ 2. De Koning stelt, afhankelijk van de aard van de inrichting, van de gehouden diersoorten en van het aantal gehouden dieren, de voorwaarden vast van de erkenning van de in § 1 bedoelde inrichtingen, met betrekking tot hun aanleg en uitrusting, de hygiëne, veiligheid en identificatie der dieren, evenals de diergeneeskundige controle en begeleiding.

De Koning kan voor de erkenning van (dierentuinen) die voorwaarden vaststellen op advies van een door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort opgericht comité van deskundigen. <W 04.05.1995>

(De Koning kan bekwaamheidsvoorwaarden opleggen voor personen die dieren houden en verzorgen in de in § 1 vermelde instellingen.) <W 04.05.1995>

§ 3. Voor alle erkenningen wordt door de diergeneeskundige dienst, al dan niet door deskundigen bijgestaan, (of naar gelang van het geval, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen,) op kosten van de verzoekers vooraf een onderzoek ingesteld. <KB 22.02.2001>

(De diergeneeskundige dienst stelt, al dan niet bijgestaan door deskundigen, (of naar gelang van het geval, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen,) voor elke erkenning vooraf een onderzoek in. De kosten voortvloeiend uit de erkenning zijn, dierenasielen uitgezonderd, ten laste van de verzoekers. De Koning stelt de bedragen van deze kosten vast.) <W 04.05.1995> <KB 22.02.2001>

§ 4. (opgeheven) <W 04.05.1995> (Wanneer een van de in artikel 42 bedoelde maatregelen wordt genomen in een in § 1 bedoelde inrichting, brengt de Dienst Dierenwelzijn van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu daar onverwijld verslag over uit aan de minister die bevoegd is voor het welzijn der dieren. Dat verslag hoeft niet te worden opgemaakt als de Dienst Dierenwelzijn van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu besluit tot de teruggave tegen waarborgsom.

De Minister kan de erkenning van de inrichting intrekken. Dat brengt voor de eigenaar of de houder die de betrokken inrichting beheert en er een direct toezicht uitoefent op de dieren, gedurende een bepaalde of onbepaalde tijd of definitief het verbod met zich om een nieuwe erkenning aan te vragen. Bovendien mag deze laatste gedurende de betrokken periode geen inrichting bedoeld in artikel 5, § 1, beheeren noch er een direct toezicht uitoefenen op de dieren.) <W 23.06.2004>

Art. 6. (§ 1.) De Koning kan, al naargelang van de categorieën en soorten der tentoongestelde dieren, maatregelen voorschrijven om hun welzijn tijdens tentoonstellingen te verzekeren. <W 04.05.1995>
(§ 2. De Koning kan maatregelen voorschrijven tot het waarborgen van het welzijn van dieren die tot vermaak van het publiek worden gebruikt in circussen, rondreizende tentoonstellingen, op kermissen, wedstrijden en bij andere gelegenheden. Hij kan bovendien bekwaamheidsvoorwaarden opleggen voor de personen die de bedoelde dieren houden en verzorgen.

§ 3. Hij kan de wijze bepalen waarop de organisatoren van wedstrijden en hun aangestelden alsmede de personen aangewezen door de minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort, met de door Hem aangewezen overheidspersonen samenwerken om de controle van deze wedstrijden, in het bijzonder de maatregelen bedoeld in § 2 en op het gebruik van de stoffen bedoeld in artikel 36, 2°, te organiseren.) <W 04.05.1995>

Art. 7. De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, maatregelen treffen voor het identificeren van en voor het voorkomen van overbevolking (bij honden en katten). <W 04.05.1995>

Art. 8. (opgeheven) <W 04.05.1995>

Art. 9. § 1. Ieder persoon die een zwerfend, verloren of achtergelaten dier opvangt, is verplicht dit binnen de vier dagen toe te vertrouwen aan het gemeentebestuur van de plaats waar hij het dier heeft opgevangen of dat van zijn woonplaats.

Het gemeentebestuur vertrouwt het dier zonder verwijl en naargelang van het geval, toe aan een persoon die het een behoorlijke verzorging en huisvesting verzekert, aan een dierenasiel (of dierentuin). <W 04.05.1995>

Het gemeentebestuur kan een dierenasiel aanwijzen, waaraan de dieren rechtstreeks kunnen worden toevertrouwd door hen die ze hebben opgevangen. Aan de in het eerste lid gestelde verplichting is voldaan wanneer het dier aan een door het gemeentebestuur aangewezen dierenasiel wordt toevertrouwd. Dat asiel stelt onmiddellijk het gemeentebestuur in kennis van de ontvangst van het dier.

§ 2. Het dier toevertrouwd aan een dierenasiel (of dierentuin) moet ten minste vijftien dagen na de besteding ter beschikking van de eigenaar worden gehouden. <W 04.05.1995>

Indien het dier door het gemeentebestuur of door het asiel toevertrouwd of afgestaan wordt aan een persoon, moet deze er zich toe verbinden het ten minste vijfenveertig dagen, te rekenen vanaf het ogenblik dat het aan het gemeentebestuur werd toevertrouwd, ter beschikking te houden van zijn vroegere eigenaar.

Na het verstrijken van die termijnen wordt de houder er van rechtswege eigenaar van.

(De eigenaar van een zwerfend, verloren of achtergelaten dier is vergoeding verschuldigd voor de opname, de verzorgings- en de hoedekosten ongeacht of de eigenaar het dier al of niet teruggeeft. De kosten worden teruggevorderd door het dierenasiel bedoeld in artikel 9, § 1, derde lid. Als het dier door de gemeente geplaatst werd bij een persoon, in een dierentuin of een ander asiel dan dat of die bedoeld in artikel 9, § 1, derde lid, dan zullen de kosten voor hun rekening worden teruggevorderd door het gemeentebestuur.) <W 04.05.1995>

§ 3. (De in § 2 gestelde termijnen moeten niet in acht worden genomen wanneer een dierenarts oordeelt dat het dier moet worden gedood. In dit geval moeten de identificatiegegevens van het dier, aangevuld met de redenen van euthanasie bijgehouden worden ten behoeve van de vroegere eigenaar van het dier.) <W 04.05.1995>

§ 4. Wanneer het dier niet besteed kan worden in de zin van § 1, 2e lid, kan de burgemeester beslissen het te laten doden overeenkomstig de richtlijnen van de diergeneeskundige Dienst, onder dezelfde voorwaarden als bepaald in § 3.

Als het echter een slachtdier betreft, wordt er door de zorg van de Administratie van de Belasting over de toegevoegde waarde, der Registratie en Domeinen overgegaan tot de veiling ervan op de naastgelegen markt. De opbrengst van de verkoop wordt, na aftrek van de kosten van het gemeentebestuur en van de verkoop door datzelfde Bestuur begroot, in de Deposito- en Consignatiekas gestort.

§ 5. De eigenaar van het dier kan heen recht op vergoeding laten gelden.

HOOFDSTUK III - Handel in dieren

Art. 10. <W 04.05.1995> De Koning kan voorwaarden opleggen aan de verhandeling van dieren met het doel hen te beschermen en hun welzijn te verzekeren.

Deze voorwaarden mogen slechts betrekking hebben op de leeftijd van de te koop aangeboden dieren, de identificatie, de informatie aan de koper, de waarborgen aan de koper en de getuigschriften in verband hiermede, de preventieve behandeling tegen ziekten, de verpakking, de aanbieding en de tentoonstelling voor de verhandeling.

Art. 11. Het is verboden dieren af te staan onder kosteloze of bezwarende titel aan personen minder dan 16 jaar zonder de uitdrukkelijke toelating van de personen die over hen het ouderlijke gezag of de voogdij uitoefenen.

Art. 11bis. <ingevoegd bij W 04.05.1995> Het is verboden reclame te maken, daarin begrepen het plaatsen van advertenties, met het oog op het verhandelen van diersoorten die niet voorkomen in de lijst aangelegd in toepassing van artikel 3bis, § 1.

De verbodsbepaling van het eerste lid betreft eveneens honden en katten, tenzij het gaat om advertenties in

vaktijdschriften of wanneer de reclame wordt gemaakt door personen die een erkende instelling bezitten als bedoeld in artikel 5.

Art. 12. <W 04.05.1995> Het is verboden honden en katten te verhandelen op de openbare weg alsmede op markten, beurzen, salons, tentoonstellingen en bij soortgelijke gelegenheden evenals bij de koper thuis, tenzij in dit laatste geval het initiatief van de koper zelf uitgaat.

De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit het in het eerste lid ingestelde verbod uitbreiden tot andere soorten of categorieën van dieren. Hij kan evenwel ontheffing van dit laatste verbod verlenen voor het verhandelen op markten door personen die een erkende handelszaak voor dieren exploiteren.

HOOFDSTUK IV - Vervoer van dieren

Art. 13. § 1. De Koning kan, al naargelang van de soorten of groepen van dieren, hun fysieke toestand, de aard van de vervoermiddelen en de verpakkingen, de aard, de duur en de omstandigheden van het vervoer, voorwaarden stellen met betrekking tot:

1. de vervoermiddelen of delen ervan en de verpakkingen;
2. (...) het laden en de berging van dieren in vervoermiddelen en verpakkingen, evenals het lossen van dieren;
<W 04.05.1995>

3. de begeleiding en de verzorging van de dieren tijdens het vervoer.

(4. het vervoer, daarin begrepen de duur, de afstand en de omstandigheden;

5. De documenten die moeten worden bijgehouden.) <W 04.05.1995>

§ 2. De Koning kan de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort of zijn gemachtigde machtigen om in bijzondere gevallen ontheffingen of vrijstellingen te verlenen, en om aan die ontheffingen of vrijstellingen verplichtingen of beperkingen te verbinden.

HOOFDSTUK V - Invoer. - Doorvoer

Art. 14. § 1. In het raam van de bescherming en het welzijn der dieren kan de Koning de voorwaarden voor de in- en doorvoer van dieren bepalen inzonderheid betreffende de diersoorten, hun aantal, de afleveringsvoorwaarden van de vergunningen en de controle aan de grenzen, de maatregelen te treffen op het ogenblik van de aankomst met het oog op de afhaling, verzorging en tijdelijke onderbrenging gelet op de fysieke toestand van de dieren, evenals de vergoedingen hiervoor verschuldigd door de door hem aangewezen personen.

§ 2. In toepassing van internationale verdragen of in bijzondere gevallen kan de Koning de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort machtigen al naargelang van het geval samen met de Minister van Economische Zaken of de Minister van Financiën, of hun gemachtigden, afwijkingen of ontheffingen te verlenen en aan die afwijkingen of ontheffingen verplichtingen of beperkingen te verbinden.

HOOFDSTUK VI - Doden van dieren

Art. 15. Een gewerveld dier mag slechts worden gedood door een persoon die daarvoor de nodige kennis en bekwaamheid heeft en volgens de minst pijnlijke methode. Tenzij in geval van heirkraft en noodzaak mag het enkel ter dood gebracht worden onder verdoving of bedwelming.

Is het doden van een gewerveld dier zonder verdoving of bedwelming volgens de gebruiken van de jacht of de visvangst of op grond van andere rechtsvoorschriften toegelaten, of gebeurt dit in het kader van de wetgeving ter bestrijding van schadelijke organismen, dan mag het doden enkel verricht worden volgens de meest selectieve, de snelste en de voor het dier minst pijnlijke methode.

Art. 16. § 1. Het slachten mag slechts na bedwelming van het dier of, in geval van heirkraft, volgens de minst pijnlijke methode plaatshebben.

(De bepalingen van hoofdstuk VI van deze wet, artikel 16, § 2, tweede lid, uitgezonderd, zijn evenwel niet van toepassing op slachtingen voorgeschreven door de ritus van een eredienst.) <W 04.05.1995>

§ 2. De Koning kan de methoden van slachten en bedwelmen bepalen volgens de omstandigheden van het slachten en de diersoort.

(De Koning kan bepalen dat sommige slachtingen voorgeschreven door de ritus van een eredienst moeten worden uitgevoerd in erkende slachthuizen of in inrichtingen erkend (door de Minister tot wiens bevoegdheid het dierenwelzijn behoort na advies van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen), door offeraars die daartoe zijn gemachtigd door de vertegenwoordigers van de eredienst.) <W 04.05.1995> <KB 22.02.2001>

HOOFDSTUK VII - Ingrepen op dieren

Art. 17. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn niet van toepassing op de in hoofdstuk VIII bedoelde dierproeven.

Art. 17bis. <ingevoegd bij W 04.05.1995> § 1. Het is verboden één of meer ingrepen bij een gewerveld dier te verrichten, waarbij één of meerdere gevoelige delen van het lichaam worden verwijderd of beschadigd.

§ 2. Het bepaalde in § 1 is niet van toepassing op:

1° ingrepen waarvoor een diergeneeskundige noodzaak bestaat;
2° ingrepen die op grond van de wetgeving inzake de dierenziektenbestrijding verplicht zijn;
3° ingrepen met het oog op het nutsgebruik van het dier of op de beperking van de voortplanting van de diersoort.
De Koning stelt, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de lijst van deze ingrepen vast en bepaalt de gevallen waarin en de wijze waarop die ingrepen mogen worden uitgevoerd.

Art. 18. § 1. Geen enkele pijnlijke ingreep mag bij een gewerveld dier verricht worden zonder verdoving.
(De verdoving van een warmbloedig dier moet uitgevoerd worden door een dierenarts, behoudens in de gevallen waarin de verantwoordelijke of de diergeneeskundige helper daartoe gemachtigd is overeenkomstig de artikelen 5, 2°, 6 of 7 van de wet op de uitoefening van de diergeneeskunde.) <W 28.08.1991>

§ 2. Een verdoving is niet noodzakelijk:

1. wanneer bij vergelijkbare ingrepen bij mensen geen verdoving plaatsheeft;
2. wanneer ze in een bijzonder geval, volgens het oordeel van de dierenarts, niet uitvoerbaar is.

§ 3. In afwijking van de bepalingen van § 1 kan de Koning de ingrepen waarvoor verdoving onder bepaalde voorwaarden niet noodzakelijk is, evenals de daarbij te gebruiken methoden, vaststellen.

Art. 19. <W 04.05.1995> § 1. Vanaf 1 januari 2000 is het verboden om deel te nemen aan tentoonstellingen, keuringen of wedstrijden met dieren waarbij een bij artikel 17bis verboden ingreep is verricht.

§ 2. Het is verboden een dier dat een bij artikel 17bis verboden ingreep heeft ondergaan tot een tentoonstelling, keuring of wedstrijd toe te laten.

§ 3. Het verhandelen van dieren waarbij een bij artikel 17bis verboden ingreep is verricht, is verboden.

§ 4. De bepalingen van de voorafgaande paragrafen zijn niet van toepassing indien bewijzen kunnen worden voorgelegd dat de ingreep is verricht voor het van kracht worden van het in artikel 17bis bedoelde verbod.

HOOFDSTUK VIII - Dierproeven

Art. 20. § 1. Elke dierproef die niet beantwoordt aan (de voorwaarden gesteld in dit hoofdstuk) is verboden. <W 04.05.1995>

§ 2. De koninklijke besluiten die volledig of ten dele betrekking hebben op proefdieren, worden in Ministerraad overlegd.

(§ 3. De Koning kan de door Hem te bepalen dierproeven verbieden.) <W 04.05.1995>

Art. 21. § 1. Ieder laboratoriumdirecteur die gewervelde dieren gebruikt of houdt met het oog op dierproeven, is verplicht hiervan aangifte te doen bij de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort.

§ 2. Elk laboratorium waar dierproeven worden uitgevoerd die pijn, lijden of letsel kunnen veroorzaken, is onderworpen aan een voorafgaandelijke erkenning door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort.

§ 3. De Koning bepaalt de voorwaarden van de aangifte bedoeld in § 1 en van de erkenning bedoeld in § 2. Hij kan daarenboven bijkomende voorwaarden voorschrijven met betrekking tot de bestemming van dieren eenmaal de proeven zijn beëindigd.

(§ 4. De Koning kan bepalen dat ethische commissies worden opgericht bij de laboratoria waar proeven worden verricht die pijn, lijden of letsel kunnen veroorzaken. Hij bepaalt de samenstelling en de werking ervan.

De ethische commissie heeft als opdracht:

- 1° de evaluatie van de geplande en de uitgevoerde proeven;
- 2° het opstellen van criteria op ethisch vlak inzake dierproeven;
- 3° advies te verlenen aan de laboratoriumdirecteur, proefleiders en medewerkers inzake de ethische aspecten van dierproeven;
- 4° advies te verlenen aan de toezichthoudende overheid inzake de ethische aspecten van dierproeven.) <W 04.05.1995>

Art. 22. Bedrijven waar proefdieren worden gekweekt en verhandeld zijn onderworpen aan een voorafgaandelijke erkenning afgeleverd door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort. Artikel 23 is op die bedrijven van toepassing.

Art. 23. § 1. (De Koning kan regelen vaststellen betreffende de herkomst van de proefdieren en bijzondere voorwaarden bepalen met betrekking tot het houden van proefdieren van verschillende categorieën. Hij kan bovendien regelen voorschrijven om de herkomst van de dieren vast te stellen en te controleren. Honden en katten moeten echter in een register worden ingeschreven, met de vermelding van hun herkomst.) <W 04.05.1995>

§ 2. De laboratoria die gebruik maken van paarden, honden, katten, varkens, herkauwers en primaten, moeten een dierenarts aanduiden belast met de bescherming van de gezondheid en het welzijn van die dieren.

Art. 24. 1. De dierproeven dienen beperkt te worden tot het strekt noodzakelijke.

2. De dierproeven mogen maar gedaan worden als de beoogde resultaten niet door andere methoden kunnen bereikt worden.

3. (Indien een proef noodzakelijk is, moet de keuze van de diersoort zorgvuldig worden overwogen. Indien er

verschillende mogelijkheden zijn, moet gekozen worden voor proeven waarbij gebruik wordt gemaakt van een minimum aantal dieren, waarbij dieren betrokken worden met de laagste graad van neurofysiologische gevoeligheid en waarbij een minimum aan pijn, lijden, ongemak of blijvend letsel wordt berokkend, met de grootste kans op een bevredigend resultaat.) <W 04.05.1995>

4. De dierproeven die pijn, lijden of letsel veroorzaken, mogen alleen onder de nodige verdoving gebeuren, tenzij de pijn, het lijden of het letsel verbonden aan de ingreep geringer is dan deze voortvloeiend uit de verdoving. Deze bepaling is niet van toepassing ingeval een wetenschappelijke verantwoording de verdoving uitsluit. De eventualiteit van dergelijke dierproeven moet vermeld worden in de aangifte bedoelde in artikel 21, § 1. In dit geval mag het dier niet opnieuw worden gebruikt voor een gelijkaardige proef, tenzij een herhaling noodzakelijk is om het uiteindelijke doel van de proef te bereiken.

(4. Indien de verdoving om hoger aangehaalde redenen niet toegepast kan worden, moeten analgetica of andere passende methoden worden gebruikt om te waarborgen dat pijn, lijden, ongemak of letsel wordt beperkt. Het dier mag in geen geval blootstaan aan hevige pijn, groot ongemak of leed.) <W 04.05.1995>

5. Wanneer het dier een dierproef slechts kan overleven in pijn of lijden, moet het pijnloos gedood worden. Moet het daarentegen omwille van de proef in leven blijven, dan verstrekt men het alle nodige zorgen.

Art. 25. De laboratoriumdirecteur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de voorwaarden van de erkenning en voor het verstrekken van de administratieve en statistische inlichtingen door de Koning vastgesteld en gevraagd door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort.

Art. 26. § 1. De proefleider is verantwoordelijk voor de dierproeven die hij uitvoert. Hij moet beschikken over een universitaire diploma afgeleverd door een faculteit van geneeskunde, diergeneeskunde, landbouwwetenschappen, wetenschappen departement dierkunde, artsnijbereidkunde of andere diploma's door de Koning te bepalen.

Hij moet in elk geval de kennis en bekwaamheid bezitten die nodig zijn voor het uitvoeren van de dierproeven. (De Koning kan bijkomende regelen vaststellen met betrekking tot de vorming en de opleiding van de proefleider.) <W 04.05.1995>

§ 2. De proefleider is verantwoordelijk voor het treffen van de maatregelen in verband met de nazorg der dieren. Wanneer hij gebruik maakt van paarden, honden, katten, varkens, herkauwers of primaten, doet hij hiertoe beroep op een dierenarts.

Art. 27. De Koning bepaalt de aard en de vorm van de bescheiden die de proefleider bijhoudt, evenals de wijze van opmaken.

Art. 28. De Koning richt een comité van deskundigen op dat tot taak heeft de deontologische problemen in verband met dierproeven te bestuderen. Hij bepaalt de samenstelling en de werking ervan. De middelen van het wetenschappelijk en medisch onderzoek moeten erin vertegenwoordigd zijn. De leden van het comité zijn door het beroepsgeheim gebonden.

Art. 29. <W 04.05.1995> De Koning kan regelen vaststellen in verband met de vorming en de opleiding van het personeel belast met de uitvoering van de dierproeven en de verzorging van de proefdieren.

Art. 30. § 1er. Dierproeven van didactische aard zijn slechts toegestaan in het hoger onderwijs en voor zover ze onmisbaar zijn voor de vorming van de studenten en niet door andere evenwaardige didactische methoden kunnen worden vervangen. Ze moeten plaatshebben onder leiding van bevoegd onderwijzend personeel.

§ 2. De Koning kan de voorwaarden bepalen voor het ondernemen van dierproeven met het oog op de opleiding van gespecialiseerd personeel in de laboratoria.

HOOFDSTUK IX - De Raad voor dierenwelzijn

Art. 31. Bij het Ministerie van Landbouw wordt een Raad voor dierenwelzijn opgericht. De Koning bepaalt de samenstelling van die Raad en zijn werking. Onder meer de afgevaardigden van de nationale of regionale verenigingen voor dierenbescherming, van het wetenschappelijk en medisch onderzoek en van de kwekers maken er deel van uit.

Art. 32. De Raad heeft tot taak aangelegenheden in verband met de bescherming en het welzijn van dieren te bestuderen. Hij geeft advies over de zaken waarvan het onderzoek hem wordt opgedragen door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort en kan aan deze voorstellen doen.

HOOFDSTUK X - Verenigingen voor dierenbescherming

Art. 33. § 1. De Koning kan de voorwaarden bepalen volgens welke de Minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort, nationale en regionale verenigingen kan erkennen als representatief voor de bescherming en het welzijn der dieren. Hij kan bepalen dat om erkend te worden een vereniging de rechtspersoonlijkheid moet bezitten.

§ 2. (De Koning kan voorwaarden bepalen voor de opleiding van de aangestelden van de erkende verenigingen.)

Hij kan de wijze regelen waarop de erkende verenigingen en hun aangestelden alsmede de personen die door de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw aangewezen zijn op voordracht van de Raad van dierenwelzijn, met de door Hem aangewezen overheidspersonen samenwerken.) <W 04.05.1995>

HOOFTUK XI - Strafbepalingen

Art. 34. Onverminderd de ambtsbevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie, wordt overtreding van deze wet en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten opgespoord en vastgesteld door de gerechtelijke agenten bij de parketten, de rijkswacht, de gemeentelijke of veldpolitie, de inspecteurs-dierenartsen, de aangenomen dierenarts gelast met het toezicht aan de grenzen (, de dierenartsen-ambtenaren van het Instituut voor veterinaire keuring, de aangenomen dierenartsen of andere ambtenaren aangewezen door de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort). <W 04.05.1995>

Zij kunnen zich alle inlichtingen en bescheiden doen verstrekken die zij tot het volbrengen van hun taak nodig achten en overgaan tot alle nuttige vaststellingen.

Evenwel zijn alleen de inspecteurs-dierenartsen bevoegd om de misdrijven gepleegd in de laboratoria op te sporen en vast te stellen.

De processen-verbaal opgemaakt door de in het eerste lid bedoelde overheidspersonen, hebben bewijskracht tot het tegenbewijs is geleverd; een afschrift daarvan wordt binnen vijftien dagen na de vaststelling aan de overtreders toegezonden.

In uitoefening van hun opdracht mogen ze alle (vervoersmiddelen, gronden,) bedrijven of lokalen waar levende dieren gehouden of gebruikt worden, betreden. Het bezoek van lokalen die tot woning dienen is slechts toegestaan van 5 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds en met verlof van de rechter in de politierechtbank. Dit verlof is eveneens vereist voor het bezoek, buiten die uren, van lokalen die niet voor het publiek toegankelijk zijn. <W 04.05.1995>

(Dit artikel is niet van toepassing op de controles die worden verricht met toepassing van de wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.) <KB 22.02.2001>

Art. 35. Onverminderd de toepassing, in voorkomend geval, van strengere straffen bepaald bij het Strafwetboek, wordt gestraft met gevangenisstraf van één maand tot drie maanden en met een geldboete van 36 frank tot 1 000 frank of met een van die straffen alleen, hij die:

1° wetens handelingen pleegt die niet door deze wet zijn voorzien en die tot doel hebben dat een dier nutteloos omkomt of nutteloos een verminking, een letsel of pijn ondergaat;

2° (dierengevechten of schietoefeningen op dieren organiseert, er met zijn dieren of als toeschouwer aan deelneemt, eraan op enigerlei wijze medewerking verleent of over de uitslag ervan weddenschappen inricht aan deze weddenschappen deelneemt); <W 26.03.1993>

3° (een dier achterlaat met de bedoeling zich ervan te ontdoen); <W 04.05.1995>

4° pijnlijke ingrepen verricht in overtreding van de bepalingen van artikel 18;

5° amputaties verricht die verboden zijn door (artikel 17bis); <W 04.05.1995>

6° proeven doet in omstandigheden die strijdig zijn met de artikelen 20, 24 en 30.

(7° een erkeningsaanvraag indient met het oog op de uitbating van een in artikel 5, § 1, bedoelde inrichting, terwijl voor hem een verbod geldt als bedoeld in § 4 van hetzelfde artikel;

8° een inrichting als bedoeld in artikel 5, § 1, beheert, of er een direct toezicht uitoefent op de dieren, terwijl voor hem een verbod geldt als bedoeld in § 4 van hetzelfde artikel.) <W 23.06.2004>

Art. 36. Onverminderd de toepassing, in voorkomend geval, van strengere straffen bepaald bij het Strafwetboek, wordt gestraft met een boete van 26 frank tot 1 000 frank, hij die:

1° de aanvalsdrijf van een dier opdrijft door het op te hitsen tegen een ander dier;

2° aan een dier stoffen, bepaald door de Koning, toedient of doet toedienen met het doel zijn prestaties (te beïnvloeden of het opsporen van prestatiebeïnvloedende stoffen te verdoezelen); <W 04.05.1995>

3° in overtreding wordt bevonden van de bepalingen van artikel 4, van hoofdstuk IV of van hoofdstuk VIII, andere dan deze bedoeld bij artikel 35, 6°, of van besluiten genomen in uitvoering van die bepalingen;

4° de door de bevoegde overheidspersonen voorgeschreven maatregelen bedoeld in artikel 4, § 5, niet nakomt of de getroffen maatregelen tenietdoet;

5° een dier arbeid laat verrichten, die kennelijk zijn natuurlijke krachten te boven gaat;

6° in overtreding van hoofdstuk VI wordt bevonden;

7° (honden als last- en trekdiere gebruikt, onverminderd de afwijkingen die de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort kan verlenen volgens de voorwaarden die de Koning bepaalt;) <W 04.05.1995>

8° een blind gemaakte vogel te koop stelt, verkoopt, koopt of houdt;

9° (een dier gebruikt voor africhting, inscenering, reclame of gelijkaardige doeleinden in de mate dat dit oneigenlijk gebruik duidelijk leidt tot vermijdbare pijn, lijden of letsel;) <W 04.05.1995>

10° een dier onder dwang voeder of drinken toedient, behalve om medische redenen of voor dierproeven uitgevoerd volgens hoofdstuk VIII of in gespecialiseerde, door de Koning bepaalde kwekerijen en aan de door Hem gestelde voorwaarden;

11° een dier een stof toedient die het pijn of letsel kan berokkenen behalve om medische redenen of voor dierproeven bepaald in hoofdstuk VIII;

12° in overtreding van artikel 11, dieren afstaat aan personen van minder dan 16 jaar;

13° een dier onder rembours verzendt (per post); <W 04.05.1995>

14° een bedrijf bedoeld in artikel 5, § 1, zonder de erkenning vereist bij dit artikel uitbaat, (...) de bepalingen van de koninklijke besluiten genomen in uitvoering van de artikelen 6 of 7 en de verplichtingen bepaald bij artikel 9, § 1, eerste lid, bij artikel 9, § 21, leden 1 en 2, en bij de artikelen 10 en 12 overtreedt. <W 04.05.1995>

(15° geleverde dieren houdt of verhandelt;

16° dieren als prijs, beloning of gift uitlooft of uitreikt bij wedstrijden, verlotingen, weddenschappen of andere gelijkaardige evenementen, behalve de afwijkingen welke door de minister tot wiens bevoegdheid de landbouw behoort kunnen verleend worden.

Deze afwijkingen kunnen slechts worden verleend ter gelegenheid van feesten, jaarmarkten, wedstrijden en andere manifestaties met een professioneel of geassimileerd karakter.) <W 04.05.1995>

Art. 36bis. <ingevoegd bij W 04.05.1995> Onverminderd de toepassing van strengere straffen bepaald bij het Strafwetboek, wordt gestraft met een boete van 26 frank tot 1 000 frank, hij die een straatpaardenkoers en/of een oefenmoment ter voorbereiding van een dergelijke koers organiseert of eraan deelneemt, waarbij de koers geheel of gedeeltelijk gelopen wordt op de openbare weg, waarvan de bestrating bestaat uit asfalt, beton, straatkeien of klinkers of een ander hard materiaal.

Art. 37. Naast de straffen voorzien in de artikelen 35 en 36 kan de rechtbank daarenboven de sluiting bevelen van de inrichting waarin de misdrijven werden gepleegd voor een termijn van één maand tot drie jaar.

Art. 38. De bepalingen van boek I van het Strafwetboek met inbegrip van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn op de in deze wet bepaalde misdrijven van toepassing.

Art. 39. § 1. Bij herhaling binnen drie jaar na de vorige veroordeling wegens één der misdrijven bepaald bij de artikelen 35 en 36, (worden de gevangenisstraffen en de geldboetes verdubbeld). <W 04.05.1995>

§ 2. De rechtbank kan daarenboven in dat geval de sluiting bevelen van de inrichting waarin de misdrijven werden gepleegd definitief of voor een termijn van twee maanden tot vijf jaar.

Art. 40. De rechtbank kan, bijkomend aan de veroordeling wegens overtreding bepaald in deze wet, het recht ontzeggen definitief of voor een termijn van één maand tot drie jaar dieren van één of meer soorten te houden.

Art. 41. Overtreding van bepalingen van deze wet of van krachtens deze genomen besluiten die niet in de artikelen 35 en 36 zijn bepaald, wordt gestraft met een geldboete van één frank tot vijftwintig frank.

Art. 42. § 1. (De overheidspersonen bedoeld in artikel 34 van de wet kunnen, in geval van overtreding, de dieren, de kadavers, het vlees of de voorwerpen die het voorwerp vormen van de inbreuk of die gediend hebben om de inbreuk te plegen of die bestemd waren om de inbreuk te begaan, in beslag nemen.) <W 04.05.1995>

In de gevallen bedoeld in artikel 35, 2° en 3°, en in artikel 36, 8°, wordt het dier terstond door hen in beslag genomen.

§ 2. Het levende inbeslaggenomen dier wordt, zonder verhaal, op bevel van de diergeneeskundige Dienst, rekening gehouden met de volksgezondheid en de diergeneeskundige politie en al naargelang van het geval, hetzij aan de eigenaar tegen waarborgsom teruggegeven, hetzij zonder verwijl gedood, hetzij door de Administratie van de Belasting over de toegevoegde waarde, der Registratie en Domeinen of door het Bestuur der Douane en Accijnzen verkocht, hetzij toevertrouwd aan een persoon die het een behoorlijke verzorging en huisvesting verzekert, aan een dierenasiel, zoo of dierenpark.

(Mits zij daarmee instemmen kan de Dienst Dierenwelzijn van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu ook het onherroepelijk besluit nemen de volle eigendom van het dier te geven aan een persoon, aan een dierenasiel, een zoo of dierenpark die tot taak hebben:

- het dier te onderhouden, te huisvesten en passende verzorging te geven,

- ervoor te zorgen dat het dier geadopteerd wordt zodra het hier fysiek toe in staat is en de wettelijke voorwaarden die voor de adoptie noodzakelijk zijn, te vervullen.

De aldus ontvangen betaling wordt bij voorrang gebruikt om de kosten te dekken die de persoon of de organisatie die in het vorige lid wordt bedoeld, gemaakt heeft. Het saldo wordt op de griffie van de rechtbank gedeponereerd overeenkomstig het volgende lid.) <W 04.07.2004>

De waarborg of de van de verkoop voortkomende som worden op de griffie van de rechtbank gedeponereerd totdat over het misdrijf uitspraak is gedaan. Dit bedrag treedt in de plaats van de in beslag genomen dieren zowel wat de verbeurdverklaring als wat de eventuele teruggave aan de belanghebbende betreft.

De kosten van inbewaringstelling of doden worden door de rechtbank begroot en van de te deponeren som afgehouden.

De kosten van tussenkomst van de diergeneeskundige Dienst, van de dierenasielen, de zoo's en de dierenparken worden door de rechtbank begroot en maken deel uit van de gerechtskosten.

§ 3. Dode dieren of op bevel van de diergeneeskundige Dienst gedode dieren worden, op kosten van de overtreder, door het bevoegde destructiebedrijf afgehaald.

§ 4. De eigenaar van dode of op bevel gedode dieren kan geen recht op vergoeding voor die dieren laten gelden.

(§ 5. Dit artikel is niet van toepassing op de controles die zijn verricht met toepassing van het koninklijk besluit

van 22 februari 2001 houdende organisatie van de controles die worden verricht door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen.) <KB 22.02.2001>

Art. 43. De rechtbank kan in de gevallen van artikel 42, § 1, eerste lid, de verbeurdverklaring bevelen. De verbeurdverklaring wordt steeds bevolen in de gevallen van artikel 42, § 1, tweede lid. Dit is eveneens het geval bij diereengevechten of -schietingen, wat de inzetten, het entreegeld en de voorwerpen of installaties betreft die voor die gevechten of die schietoefeningen worden gebruikt.

HOOFDSTUK XII - Slotbepalingen

Art. 44. De Koning kan de uitoefening van deze van die machten welke hij inzonderheid aanwijst, aan de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort overdragen.

Wanneer maatregelen in uitvoering van deze wet te treffen niet uitsluitend betrekking hebben op de bescherming en het welzijn der dieren, worden die maatregelen gezamenlijk door de Minister tot wiens bevoegdheid de Landbouw behoort en door de ter zake bevoegde Minister voorgedragen en uitgevoerd.

Art. 45. De wet van 2 juli 1975 op de dierenbescherming wordt opgeheven.

Art. 45bis. <ingevoegd bij W 04.05.1995> (§ 1.) De bepalingen van deze wet zijn van toepassing bij overtreding van de verordeningen van de Europese Gemeenschap die van kracht zijn in het Rijk en materies betreffen welke op grond van deze wet tot de verordnungsbevoegdheid van de Koning behoren. <KB 22.02.2001>

De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, binnen het toepassingsgebied van deze wet, alle vereiste maatregelen treffen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en de krachtens dit verdrag tot stand gekomen internationale akten, welke maatregelen de opheffing en de wijziging van wetsbepalingen kunnen inhouden.

(§ 2. Paragraaf 1 van dit artikel is niet van toepassing op de materies die behoren tot de bevoegdheid van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.) <KB 22.02.2001>

Art. 46. Deze wet treedt in werking de eerste dag van de twaalfde maand volgend op die gedurende welke zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, (uitgezonderd de artikelen 3bis en 17bis die in werking treden) op de door de Koning te bepalen datum. <W 04.05.1995>

Wijzigingen:

Wet van 04.07.2004 (B.S. 03.11.2004)

Wet van 23.06.2004 (B.S. 03.11.2004)

Wet van 04.05.1995 (B.S. 28.07.1995)

Wet van 26.03.1993 (B.S. 09.07.1993)

Wet van 28.08.1991 (B.S. 15.10.1991)

Koninklijk besluit van 22.02.2001 (B.S. 28.02.2001)